



Vorbereiding schets 2

Schriftgedeelte

Genesis 39 en 40

Thema

Jozef bij Potifar

Exegese

We behandelen de geschiedenis van Jozef bij Potifar en in de gevangenis.

Vers 1-6 Met de veelzeggende woorden: 'En de HEERE was met Jozef' (zie ook Genesis 20; 31:3 26:3, 24 en 28; 28:15), zet dit hoofdstuk in. Wat er ook met Jozef zal gebeuren, vast staat dat de HEERE met hem is. Dit komt ook openbaar. De HEERE zegent hem bijzonder in zijn werk. Potifar merkt dat en geeft Jozef zoveel vertrouwen dat hij binnenshuis zijn werk mag doen. Ook stelt hij hem aan als zijn persoonlijke helper en als een soort beheerder van zijn huis en bezit. Dit is een uitzonderlijk hoge positie voor een slaaf. Het vertrouwen in Jozef leidt tot grote voorspoed en zegen voor Potifar. Het brengt hem echter niet tot bekering; hij onderzoekt niet Wie de God van Jozef is.

Het woord 'zegen' is heel belangrijk in het boek Genesis (zie Genesis 1:22 en 12:2-3). Gods genadige nabijheid gaat altijd samen met Zijn zegen. Vers 6 zegt dat Potifar zich nauwelijks zelf nog om zijn zaken bekommert: 'Hij liet alles wat hij had in Jozefs hand'. Met 'brood' worden waarschijnlijk alle privé zaken van Potifar bedoeld. In vers 6b wordt al een opstapje gemaakt naar het vervolg. 'Jozef was schoon van gedaante en schoon van aangezicht'. Datzelfde staat ook van zijn moeder Rachel beschreven (Genesis 29:17). Een knap uiterlijk kan ook gevaren met zich meebrengen.

Vers 7-10 Satan maakt handig gebruik van Jozefs schoonheid. Hij is aan het werk om Gods plannen te doorkruisen. Na de aantrekkelijke Jozef een poosje gadegeslagen te hebben, komt de vrouw van Potifar met de korte maar krachtige uitnodiging: 'Lig bij mij'. De toon is er één die geen tegenspraak duldt van de jonge slaaf. Ze wil seksueel contact met Jozef. Deze is zo verbaasd en verbolgen dat hij tegen haar korte verzoek een stroom van ontboezemingen in brengt, waarbij zelfs enige herhalingen voorkomen. De vrouw zal best aantrekkelijk geweest zijn voor de jonge Jozef. Als godvrezende, trouwe slaaf weigert hij echter beslist. Het zou misbruik zijn van het grote vertrouwen dat hij gekregen heeft en daarmee zou hij zondigen tegen Potifar. En boven alles zou hij zwaar zondigen tegen God (Genesis 20:9 en Psalm 51: 4 en 6). En dat wil Jozef, die God liefheeft, niet. De vrouw gaat door met haar pogingen om hem te verleiden, waarschijnlijk wel maandenlang. Jozef wil niet bij haar wil liggen, maar ze blijft voortdurend proberen hem over te halen om 'bij haar te liggen'. Van het één kon het ander wel eens komen. Hoe geraffineerd van deze vrouw; hoe listig van satan.

Vers 11-15 Als op een dag er niemand thuis is, en de vrouw Jozef vastgrijpt, is er geen tijd om te discussiëren, maar weet Jozef dat het nu tijd is om naar buiten te vluchten. Hij neemt geen gelegenheid om zijn tuniek los te rukken uit de hand van de vrouw. Hij zou wellicht voor de verzoeking bezwijken. Hierin zit een les voor ons. Als we verleid worden tot zonde moeten we soms, met redenen omkleed weigeren, soms is het beter om weg te vluchten zonder in discussie te gaan (zie ook 1 Korinthe 6:18 en 2 Timotheüs 2:22). Om te voorkomen dat Jozef de reden van zijn naar buiten rennen tegen iemand zou meedelen, neemt de vrouw het initiatief en roept haar huisgenoten en verdraait, met Jozefs kledingstuk in haar handen, de reden van zijn vlucht. In het woord 'Hebreeuwse' zit iets minachtends, het wijst op vreemdelingenhaat. Met het 'met ons' stelt ze zichzelf op één lijn met de slaven. Dit doet ze om hen op haar hand te krijgen. Ze zegt als het ware: 'Jullie hebben veel van hem moeten verduren, maar mij heeft hij bijna verkracht.' Ze zegt dat hij op haar schreeuwen is gevlucht, wat een leugen is. Met de opmerking dat hij zijn kleeid bij haar liet, geeft ze aan dat Jozef zijn tuniek van te voren had uitgedaan als voorbereiding op zijn poging om haar aan te randen.

Vers 15-20 De vrouw gaat naar haar kamer, legt Jozefs kledingstuk naast zich neer en wacht op de thuiskomst van Potifar. Om een negatieve reactie uit te lokken, laat ze doorschemeren dat Potifar Jozef in huis heeft gehaald en dat hij dus in zekere zin medeschuldig is. In het woord spotten zit iets dubbelzinnigs. Het is hetzelfde woord dat wordt gebruikt in Genesis 26:8 waar staat dat 'Izak was jukkende met Rebekka'. Het wijst op seksuele intimiteit. In de woorden 'is tot mij gekomen' zit ook iets dubbelzinnigs met een verwijzing naar geslachtsgemeenschap (vergelijk de uitdrukking 'en hij ging tot haar in'). Het is opmerkelijk dat de woedende Potifar Jozef gevangen laat zetten, want een slaaf die de vrouw van zijn meester aanrandde, kon rekenen op de doodstraf. God zorgt er echter voor dat Potifar Jozef niet ter dood laat brengen, maar dat hij hem 'slechts' gevangen zet. Via de gevangenis komt Jozef straks aan het hof bij Farao en wordt hij instrument in Gods hand om Israël te redden.

Vers 21-23 Maar de HEERE was met Jozef, ook toen hij vastgeketend in de gevangenis zat (zie ook Psalm 105:18). Hieruit kunnen we leren dat als de HEERE met ons is, dat niet altijd voorspoed met zich meebrengt. Soms moeten we onrecht lijden. Maar te midden van zijn ellende ervaart Jozef de liefde en trouw van de HEERE. Deze neigt het hart van de hoofdgevangenenbewaarder die Jozef verantwoordelijkheid geeft over al de gevangenen en hem laat helpen bij hun verzorging. De cipier geeft Jozef net zo veel vertrouwen als Potifar hem gaf in zijn huis. De HEERE zegent Jozef en zijn werk. Vanuit het steeds terugkerende 'en de HEERE was met Jozef' is de lijn naar de Heere Jezus (Immanuël) te trekken. Als zondig mens had Jozef niet verdiend dat de HEERE bij hem was. Dat kon alleen vanwege het borgwerk van de Heere Jezus. Vanwege dat werk wil Hij met ons zijn tot aan de voleinding van de wereld (Mattheüs 28:20).

Geloofsleer

- HC Zondag 10 vraag en antwoord 27 De voorzienigheid van God: alle dingen uit Zijn hand



- HC Zondag 10 vraag en antwoord 28 In tegenspoed geduldig en in voorspoed dankbaar
- HC Zondag 24 vraag en antwoord 64 De vruchten van het ware geloof
- HC Zondag 33 vraag en antwoord 89 Afsterving van de oude mens: haten van de zonde
- NGB Artikel 13, de voorzienigheid van God
- NGB Artikel 24, de heiliging

Leestips

De volgende boeken bieden achtergrondinformatie en zijn gebruikt bij deze schets:

- “Handboek bijbelse geschiedenis OT” – Eugene Stock
- “Bij de bron OT” – Dr. P. ten Have
- “Belijden en leven” - Drs. P. Cammeraat

Gebedspunten

- leren haten van de zonde
- ons leven in Zijn hand leren geven
- in voorspoed dankbaar zijn
- in tegenspoed geduldig zijn

Psalm- en liedlijst

Psalmen	17: 3	Ik zet mijn treden in Uw spoor
	28: 5	Geloofd zij God, wiens open oren
	31: 12	In Uwe hand zijn mijne tijden
	119: 67	Maak in Uw woord mijn gang en treden vast
	33: 7	De grote Schepper aller dingen
Liederen	ZB 182	Welzalig de man die niet wandelt

Verwerken = leren

Romeinen 8 vers 28:

“En wij weten, dat dengenen, die God liefhebben, alle dingen medewerken ten goede, namelijk dengenen, die naar Zijn voornemen geroepen zijn”

Introductie op de vertelling

Daar loopt Jozef, vastgebonden achter een kameel door de droge woestijn. Op weg waarheen?